მანანა ელბაქიძე

მწვანე ნარგავების ხარისხობრივ შეფასებაზე დასკვნის გამცემი
უფლებამოსილი ფიზიკური პირი/ექსპერტი

მწვანე ნარგავების ხარისხობრივი შეფასების საექსპერტო დასკვნა №407

ქ. თბილისი 19.03.2025

ობიექტის მისამართი: ქალაქი თბილისი, ლუბლიანას ქუჩა, №9ა.

ობიექტის საკადასტრო კოდი: 01.13.02.010.017

ობიექტის მესაკუთრე: შპს „ქართული ფილმი უძრავი ქონება“

საკვლევი ობიექტის ფართობი: 765.00 მ²

ობიექტის მისამართი: ქალაქი თბილისი, ლუბლიანას ქუჩა, №7ა.

ობიექტის საკადასტრო კოდი: 01.13.02.010.081

ობიექტის მესაკუთრე: შპს „ქართული ფილმი უძრავი ქონება“

საკვლევი ობიექტის ფართობი: 2566.00.00 მ²

საფუძველი: დამკვეთის მომართვა მწვანე ნარგავების ხარისხობრივი შეფასების თაობაზე.

შეფასებული მწვანე ნარგავების რაოდენობა: 14

კვლევის ჩატარების მეთოდი: ვიზუალური და ტაქსონომეტრიული გაზომვები.

საექსპერტო დასკვნას თან ახლავს **არსებული სიტუაციური ფოტოსურათები.**

#	მცენარის ქართული და ლათინური სახელწოდებები	სასიცოცხლო ფორმა	დიამეტრი ფესვის ყელიდან 10 სმ სიმაღლეზე (სმ)	სიმაღლე მ H	მცენარის ზოგადი მდგომარეობა	შენიშვნა
1.	თეთრი ვერხვი, თეთრი ხვალო Populus alba	ხე	118	26	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება. მოჭრა დასაშვებია

						ქ.თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალური ნებართვით.
2.	თეთრი ვერხვი, თეთრი ხვალო Populus alba	ხე	64	33	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება. მოჭრა დასაშვებია ქ.თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალური ნებართვით.
3.	მარადმწვანე კვიპაროსი, ფორმა პირამიდული Cupressus sempervirens, f.pyramidalis	ხე	10	5	ჯანსაღი	მარადმწვანე წიწვოვანი ჯგუფის სახეობა. დასაშვებია გადარგვა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორ-ციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
4.	ჰიბრიდული ვერხვი Populus hybrida	ხე	5	2,5	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დასაშვებია გადარგვა. *მცენარე საღი და ნორჩია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორ-ციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე.

5.	მარადმწვანე კვიპაროსი, ფორმა პირამიდული Cupressus sempervirens, f.pyramidalis	ხე	14	7	ჯანსაღი	მარადმწვანე წიწვოვანი ჯგუფის სახეობა. დასაშვებია გადარგვა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორ-ციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
6.	Pyrus communis- მსხალი	ხე	34	11	ჯანსაღი	ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარე. დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება. დასაშვებია მოჭრა
7.	ევროპული იუდას ხე Cercis siliquastrum	ხე	4-8	7	ჯანსაღი, ამონაყარით	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დასაშვებია გადარგვა. *მცენარე საღი და ნორჩია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორ-ციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
8.	ჩვეულებრივი კაკლის ხე Juglans regia	ხე	33	10	ჯანსაღი	საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობა. დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება.
9.	მაკლურა, თუთავაშლა Maclura pomifera	ხე	50	10	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე.

						დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება. მოჭრა დასაშვებია ქ.თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალური ნებართვით.
10.	ჰიბრიდული ვერხვი Populus hybrid	ხე	74	22	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება. მოჭრა დასაშვებია ქ.თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალური ნებართვით.
11.	ამერიკული ნეკერჩხალი, იფანფოთოლა ნეკერჩხალი Acer negundo	ხე	27	8	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება. მოჭრა დასაშვებია ქ.თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალური ნებართვით.
12.	პენსილვანიური იფანი Fraxinus pennsylvanica	ხე	42	12	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება. მოჭრა დასაშვებია ქ.თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალური ნებართვით.
13.	ვიწროფოთოლა იფანი Fraxinus angustifolia	ხე	49	13	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დიდტანიანი ხე.

						გადარგვას არ ექვემდებარება. მოჭრა დასაშვებია ქ.თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალური ნებართვით.
14.	ვიწროფოთოლა იფანი Fraxinus angustifolia	ხე	54	16	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე. დიდტანიანი ხე. გადარგვას არ ექვემდებარება. მოჭრა დასაშვებია ქ.თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალური ნებართვით.

ხარისხობრივად შეფასებული 14 მწვანე ნარგავიდან

1 ძირი მიეკუთვნება **საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობებს:**

№8 ჩვეულებრივი კაკლის ხე - Juglans regia

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობების** მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ.თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 11 ივნისის #11-58 დადგენილება **„ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“**).

10 ძირი მიეკუთვნება **დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარეებს:**

№ 1 თეთრი ვერხვი, თეთრი ხვალო - Populus alba
№2 თეთრი ვერხვი, თეთრი ხვალო - Populus alba
№4 ჰიბრიდული ვერხვი - Populus hybrida
№7 ევროპული იუდას ხე - Cercis siliquastrum
№9 მაკლურა, თუთავაშლა - Maclura pomifera
№ 10 ჰიბრიდული ვერხვი - Populus hybrida
№11 ამერიკული ნეკერჩხალი, იფანფოთოლა ნეკერჩხალი -Acer negundo
№12 პენსილვანიური იფანი - Fraxinus pennsylvanica
№13 ვიწროფოთოლა იფანი - Fraxinus angustifolia
№14 ვიწროფოთოლა იფანი - Fraxinus angustifolia

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 11 ივნისის #11-58 დადგენილება **„ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“**).

2 ძირი მიეკუთვნება **მარადმწვანე წიწვოვანი ჯგუფის მცენარეებს:**

№3 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფორმა პირამიდული - Cupressus sempervirens, f.pyramidalis

№5 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფორმა პირამიდული - Cupressus sempervirens, f.pyramidalis

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **მარადმწვანე წიწვოვანი ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 11 ივნისის #11-58 დადგენილება **„ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“).**

1 ძირი მიეკუთვნება **ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარეებს:**

№6 Pyrus communis - მსხალი

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა არ საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 11 ივნისის #11-58 დადგენილება **„ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“).**

მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგია და შემდგომი მოვლა

გადარგვა ხორციელდება არასავეგეტაციო პერიოდში, გვიან შემოდგომას, ან ზამთრის მიწურულს და ადრე გაზაფხულზე, წვენის ჩადგომამდე და კვირტების დაბერვამდე. ამ პერიოდში მცენარე ყველაზე ნაკლებმგრძნობიარეა გარეგანი ფაქტორების მიმართ

მცენარე აუცილებლად მიწის კოშტით (კომით) უნდა გადაირგოს. ის ამოღებულ უნდა იქნას იმ მიწის მასასთან ერთად, რომელშიც იზრდება. ამასთან აუცილებელია კომის მინიმალური დასაშვები ზომების დაცვა, რათა არ მოხდეს ფესვთა სისტემის დაზიანება.

კომის ზომებთან დაკავშირებით შეიძლება შემდეგი კანონზომიერებებით სარგებლობა: კომის დიამეტრი 10-ჯერ უნდა აღემატებოდეს 0,2 მ სიმაღლეზე ხის დიამეტრს. კომის სიმაღლე დამოკიდებულია ფესვთა სისტემის კომპაქტურობაზე. თუ გადარგვისას მცენარე დაკარგავს ფესვების 20-25%-ზე მეტს, მას გადარჩენის შანსი საგრძნობლად უმცირდება. ხოლო თუ წიწვოვან მცენარეს ფესვთა სისტემა გაუშიშვლდა, მისი გახარება შეუძლებელი გახდება. ის ხეები, რომლებმაც გადარგვისას ფესვების ნაწილი დაკარგეს, საკმაოდ დიდხანს ავადმყოფობენ. მათი ნაზარდი პირველ წელს შეიძლება მხოლოდ 5-10 სმ-ის ფარგლებში იყოს, მომდევნო წელს - ცოტა მეტი. ამ დროს მათი მოვლისადმი წაყენებული მოთხოვნები იზრდება: საჭირო ხდება უფრო ხშირი რწყვა და შესხურება, რაც თავის მხრივ ზრდის სოკოვანი დაავადებების წარმოშობის ალბათობას.

სარგავი ორმო მინიმუმ 30-35 სმ-ით უნდა აღემატებოდეს კომს. ეს სივრცე საჭიროა წინასწარ მომზადებული მიწის ნაზავის ჩასაყრელად. ღეროსა და ტოტებზე ჭრილობები მუშავდება ბაღის მალამოთი. ხე რომ ახალ ადგილს უკეთ შეეგუოს, საჭიროა საფუძვლიანი გასხვლა.

დიდი ზომის წიწვოვანი მცენარეების გადარგვისას აუცილებელია ისეთივე სივრცითი ორიენტაციის დაცვა (ჩრდილოეთი-სამხრეთი), როგორიც მას ჰქონდა პირვანდელ ადგილზე,

დიდი ზომის ხეების ამოღება და ჩარგვა ხორციელდება სპეციალური ტექნიკით, ამწის გამოყენებით.

აქტიური ვეგეტაციისა და ყვავილობის დროს არაა სასურველი 3 მ-ზე მაღალი წიწვოვნების და 4 მ-ზე მაღალი ფოთლოვნების გადარგვა.

გადარგვის შემდეგ აუცილებელია მცენარის საგულდაგულო მოვლა: პირველ რიგში უხვი და რეგულარული რწყვა, ფესვთა სისტემის ზრდის სტიმულიატორით დამუშავება და დამატებითი კვება.

ამოღებულ მცენარეებზე მოქმედებს მთელი რიგი ფაქტორები: გამოშრობა, მზის დასხივება, მექანიკური დაზიანება, ფიზიოლოგიურად მნიშვნელოვანი ფესვების ნაწილის დაკარგვა, რის შედეგადაც ირღვევა თანაფარდობა „ფესვთა სისტემა - მიწისზედა ნაწილი“, რაც იწვევს წყლის ბალანსის ცვლილებას და მცენარის ფიზიოლოგიური სტაბილურობის შეცვლას.

სარგავ ორმოებს ამზადებენ 6-10 დღით ადრე. ორმოს კედლები და ფსკერი გულდასმით სწორდება და სუფთავდება. ფსკერი ფხვიერდება 15-20 სმ სიღრმეზე, იყრება ნოყიერი ნაზავი 10-25 სმ სისქეზე. დასარგავი მცენარის ცენტრირებისათვის ორმოს ცენტრი ინიშნება პატარა პალოთი.

ნოყიერი მიწა წინასწარ უნდა იქნას შემოტანილი. მისი რაოდენობა დამოკიდებულია არსებული გრუნტის შემადგენლობაზე. უნაყოფო გრუნტი 100%-თ უნდა განახლდეს. მისი მოცულობა უდრის სარგავი ორმოს მოცულობას მინუს კომის მოცულობა.

კეთდება ხრეშის დრენაჟის ფენა 20-25 სმ-ზე. სარგავი ორმოს მომზადების შემდეგ იზომება ორმოს პარამეტრები და ფესვის ყელის სიმაღლე, ამ დროს გათვალისწინებული უნდა იქნას მიწის დაჯდომის ფაქტორიც.

ხის ორმოში მოთავსების შემდეგ ორმო თანდათანობით ივსება გრუნტით: მიწა ჯერ კომის ქვეშ იტკეპნება, შემდეგ კი თანდათანობით ზემოთ იმგვარად, რომ ცარიელი ადგილები არ დარჩეს. ხის გამაგრებისას უნდა მოხდეს სპეციალური ვერტიკალური სადრენაჟე არხების ფორმირება, რომლებიც მომავალში ხის ფესვებს ჰაერითა და ტენით უზრუნველყოფენ.

ამის შემდეგ ხე მაგრდება სპეციალური დამჭიმებით. მათი მოხსნა შესაძლებელი იქნება 2-3 წლის შემდეგ, როცა მიწა მთლიანად დაჯდება და ფესვები მთლიანად შეეზრდება გარემო ნიადაგს. დროდადრო შეიძლება საჭირო გახდეს დამჭიმებისთვის ადგილის მონაცვლება,

ღეროს გარშემო ყრიან მულჩს. რწყვა უნდა ჩატარდეს 4-5 დღეში ერთხელ. ამისთვის საუკეთესო დროა დილა - 11 საათამდე და საღამო -6 საათის შემდეგ, ხოლო წყლის ტემპერატურა 15-20^0.

ახალ ადგილთან შესაგუებლად აუცილებელია ზრდის ბიოსტიმულატორების (ჰეტეროაუქსინი, კორნევინი, ჰერბამინი, ბიოპლექსი) გამოყენება - ეს ხელს უწყობს მცენარის სწრაფ აკლიმატიზაციას და ფესვების ახალი მასის წარმოქმნას.

ჯამების გაფხვიერება და მულჩირება გამოიყენება ნიადაგის აერაციის გასაუმჯობესებლად. ამ დროს ჟანგბადი უკეთ აღწევს ფესვთა სისტემამდე.

ფოთლოვანი ხეების გადარგვის პირველ წელს აუცილებელია სანიტარული სხვლა, რომელიც სეზონის განმავლობაში შეიძლება რამდენჯერმე განმეორდეს, რადგან ცალკეული ტოტების ხმობა აღინიშნება მთელი წლის განმავლობაში.

შემსრულებელი,

ექსპერტი მანანა ელბაქიძე

პ/ნ 01019021760. მისამართი: თბილისი, მუხიანი, I-V-V-93; mob.: 599 739 834; e-mail: manana.elbakidze@gmail.com

არსებული სიტუაციური ფოტოსურათები

№ 1 თეთრი ვერხვი, თეთრი ხვალო - Populus alba

№2 თეთრი ვერხვი, თეთრი ხვალო - Populus alba

№3 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფორმა პირამიდული -
Cupressus sempervirens, f.pyramidalis

№4 ჰიბრიდული ვერხვი - Populus hybrida

№5 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფორმა პირამიდული -
Cupressus sempervirens, f.pyramidalis

№6 Pyrus communis- მსხალი

№7 ევროპული იუდას ხე - Cercis siliquastrum

№8 ჩვეულებრივი კაკლის ხე - Juglans regia

№9 მაკლურა, თუთავაშლა - Maclura pomifera

№10 ჰიბრიდული ვერხვი - Populus hybrida

პ/ნ 01019021760. მისამართი: თბილისი, მუხიანი, I-V-V-93; mob.: 599 739 834; e-mail: manana.elbakidze@gmail.com

№11 ამერიკული ნეკერჩხალი, იფანფოთოლა ნეკერჩხალი -Acer negundo

№12 პენსილვანიური იფანი - Fraxinus pennsylvanica

№13 ვიწროფოთოლა იფანი - Fraxinus angustifolia

№14 ვიწროფოთოლა იფანი - Fraxinus angustifolia

არსებული ტოპო
ხეების ნუმერაციით

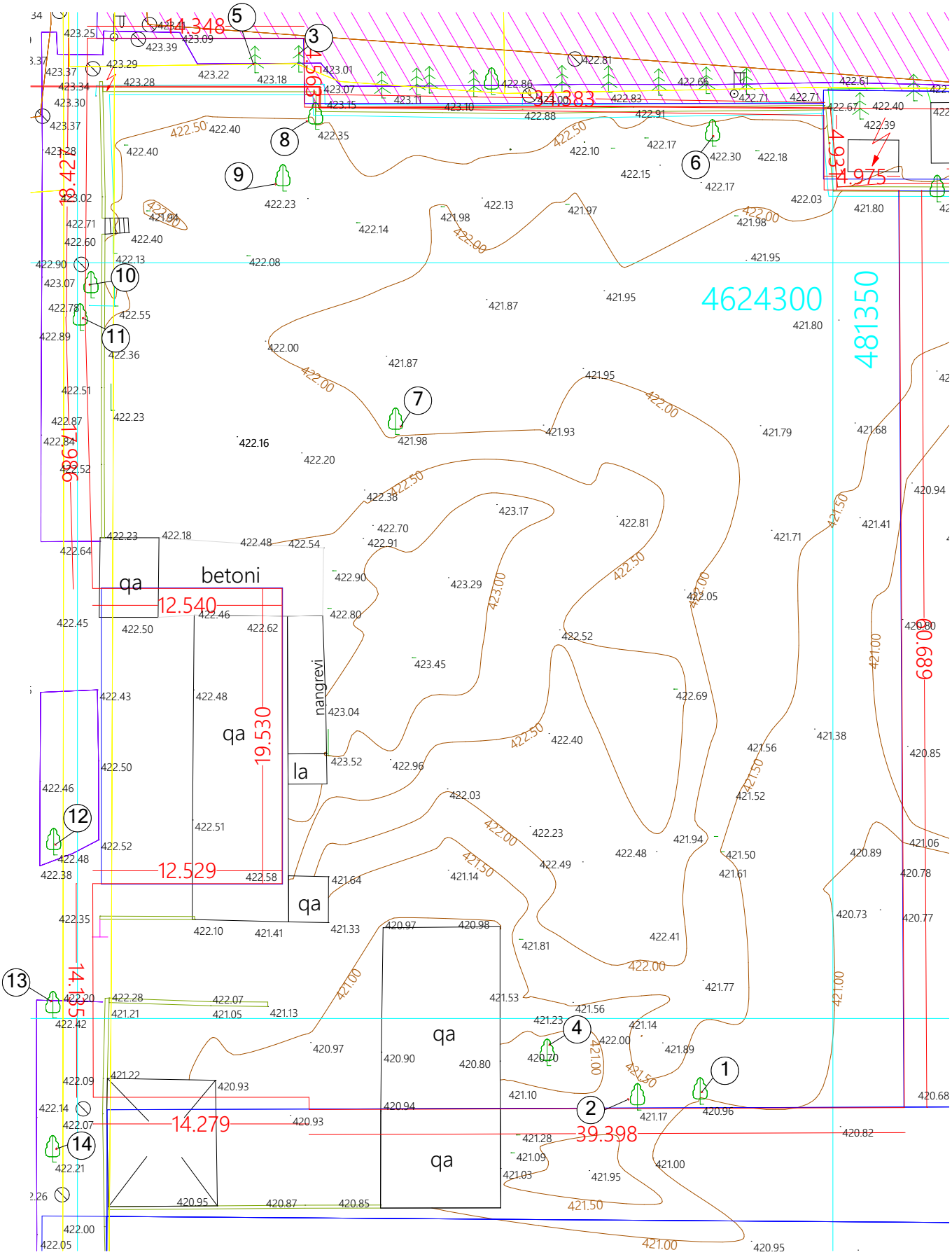

შენიშვნა: აღნიშნულ ხეებზე დეტალური ინფორმაცია მოთავსებულია ტაქსაციის დოკუმენტში.